

ТЕХНІЧНІ УМОВИ УКРАЇНИ. АРГУМЕНТИ «ЗА» І «ПРОТИ»

А. Ханзерук, генеральний директор, Заслужений працівник промисловості України,
ДП «Волиньстандартметрологія», м. Луцьк

ТЕХНИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ УКРАИНЫ. АРГУМЕНТЫ «ЗА» И «ПРОТИВ»

А. Ханзерук, генеральный директор, Заслуженный работник промышленности Украины,
ГП «Волиньстандартметрология», г. Луцк

TECHNICAL CONDITIONS OF UKRAINE. ARGUMENTS FOR AND AGAINST

A. Khanzeruk, General Director, Honored Worker of Industry of Ukraine,
«Volynstandartmetrologia» State Enterprise, Lutsk

Реформування системи технічного регулювання в Україні на відповідність її вимогам Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ в ідеалі повинно привести до вільного просування вітчизняної продукції та послуг на європейський і світовий ринки. А це, в свою чергу, можливе за умови гармонізації нормативно-правової бази з міжнародними та європейськими вимогами.

Одними з основних інструментів технічного регулювання є технічні регламенти (ТР) і національні стандарти. Останні згідно із Законом України «Про стандартизацію» [1] застосовуються на добровільній основі.

Процес розроблення ТР та гармонізації національних стандартів з європейськими та міжнародними з тих чи інших причин значно розтягнувся в часі. На сьогодні в Україні існують, так би мовити, «нові» і «старі» норми. З однієї сторони, в «меншості» — ТР і гармонізовані національні стандарти, з іншої, в «більшості» — стандарти СРСР, які отримали статус міждержавних (ГОСТ), і технічні умови України (ТУ У).

У статті розглядається вплив сучасних нормативно-правових та нормативних документів на якість продукції. Наведено досвід ДП «Волиньстандартметрологія» щодо забезпечення своєчасної актуалізації технічних умов (ТУ) з метою випуску виробниками якісної продукції.

Перехід виробників продукції та надавачів послуг на ТР і гармонізовані національні стандарти відбувається досить повільно, оскільки це потребує модернізації та переобладнання виробництва, застосування сучасних засобів контролювання, систем управління. На сьогодні такі витрати можуть собі дозволити солідні виробники, орієнтовані на розширення ринків збуту за рахунок експорту своєї продукції. Основна маса малих і середніх підприємств, орієнтована переважно на місцевий та регіональний ринки, а також на низький ціновий сегмент своєї продукції, використовує ТУ до продукції та ГОСТ на методи контролювання.

Останнім часом, особливо в засобах масової інформації, побутує думка, що продукція, виготовлена за ТУ, не викликає довіри, а тому споживачі повинні ретельно зважити, чи варто її купувати. Щоб розвіяти такі сумніви, хотілося б дещо детальніше зупинитись на «природі явища» — ТУ У.

ТУ як нормативний документ мають довгу історію. За часів СРСР необхідність розроблення ТУ, поміж іншим, була продиктована потребою впровадження у виробництво нових видів сировини, матеріалів, пакування, нових високих технологій, які давали змогу отримувати ширший спектр продукції, який не «впливався» в старі норми.

Після переходу на створення національної системи стандартизації, користуючись прогалинами в чинному законодавстві, частина виробників, з метою здешевлення собівартості своєї продукції, а, отже, отримання більших прибутків, стала розробляти ТУ на аналогічні види продукції, але при цьому з дещо відмінними фізико-хімічними показниками, із застосуванням інших видів сировини. Додавши до традиційної назви продукту окремі слова, виробники уникали відповідальності, а, отже, до них неможливо було вжити якісь засоби впливу. При цьому, в кінцевому результаті страждав, звичайно, споживач. Йому важко було зрозуміти, чому продукти з однією назвою такі відмінні між собою.

З уведенням в дію комплексу основоположних стандартів національної стандартизації, зокрема на розроблення та реєстрацію ТУ: ДСТУ 1.3 [2], ДСТУ 1.5 [3], ДСТУ 1.6 [4], ДСТУ-Н 4486 [5], прийняттям Закону [6], Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів [7], національних стандартів на терміни та визначення, значно зросли вимоги до ТУ, що сприяє підвищенню їх технічного рівня, а, отже, продукції в цілому. Визначальним є декларування вимоги щодо обмеження строку чинності ТУ на харчові продукти (5 років) та необхідності регулярного перевіряння ТУ їх власниками не рідше одного разу на п'ять років [2]. Є ще одна серйозна вимога: «Після закінчення строку чинності ТУ виготовлення продукції за цими ТУ не допустимо» [4]. Усе це має дисциплінувати власників (розробників) ТУ, змусити ТУ «працювати», а не припадати пилом на полиці.

Роботи з перевіряння ТУ, приведення їх у відповідність до встановлених вимог успішно проводяться в нашому регіоні, завдяки постійному контролюванню з боку фахівців ДП «Волиньстандартметрологія» і досягнутому порозумінню з власниками (розробниками) ТУ.

У ДП «Волиньстандартметрологія» ведеться оперативний облік ТУ, які пройшли державну реєстрацію в нашому центрі. Постійне аналізування стану ТУ дає змогу вчасно попередити власників (розробників) про перегляд ТУ або продовження строку їх чинності.

Станом на 01.10.2011 загальна кількість ТУ, зареєстрованих у ДП «Волиньстандартметрологія», становила 426 одиниць, поміж них найбільше: 117 — продукція харчової промисловості, 108 — приладостроювання, 71 — дорожньо-транспортні засоби.

Упродовж 2010—2011 років фахівцями ДП «Волиньстандартметрологія» ініціативно і за дорученням Держспоживстандарту було перегляну-

то 79 ТУ. Результатом перевірок стало анулювання 13 ТУ як таких, що не відповідають чинним вимогам, а до 63 ТУ внесено і зареєстровано відповідні зміни.

ДП «Волиньстандартметрологія» надає постійну консультативно-методичну допомогу суб'єктам підприємницької діяльності (СПД) області в розробленні ТУ та змін до них. У 2010—2011 роках такі роботи проводились на прохання 23 СПД. Вважаємо проведення таких робіт важливим, адже це не лише підвищує технічний рівень розроблюваних документів, а й водночас дає фахівцям підприємств можливість отримати необхідні знання з питань стандартизації. Адже не секрет, що на невеликих підприємствах спостерігається брак кваліфікованих кадрів, які б володіли відповідними знаннями та навиками в розробленні технічної документації.

ВИСНОВКИ

ТУ, як нормативні документи в системі національної стандартизації, мають право на існування, оскільки перехід повністю на ТР і національні стандарти, гармонізовані з міжнародними та європейськими, триватиме ще довго.

Підвищення технічного рівня чинних ТУ шляхом постійного їх перегляду і вдосконалення, здійснення відповідного контролю територіальними органами органу виконавчої влади у сфері стандартизації стануть запорукою випуску якісної, безпечної та конкурентоспроможної продукції на ринках України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 № 2408-Ш (зі змінами).
2. ДСТУ 1.3:2004. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення, погодження, прийняття та позначання технічних умов. — [Чинний від 2005-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2004. — 6 с. — (Національний стандарт України).
3. ДСТУ 1.5-2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ). — [Чинний від 2003-07-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2003. — 55 с. — (Національний стандарт України).
4. ДСТУ 1.6:2004. Національна стандартизація. Правила реєстрації нормативних документів. — [Чинний від 2005-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2004. — 8 с. — (Національний стандарт України).
5. ДСТУ-Н 4486:2005. Система конструкторської документації. Настанови щодо типової побудови технічних умов. — [Чинний від 2006-07-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2006. — 31 с. — (Настанова).
6. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 06.09.2005 № 2809-IV (зі змінами).
7. Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів, затв. наказом Держспоживстандарту України від 28.10.2010 № 487. ■